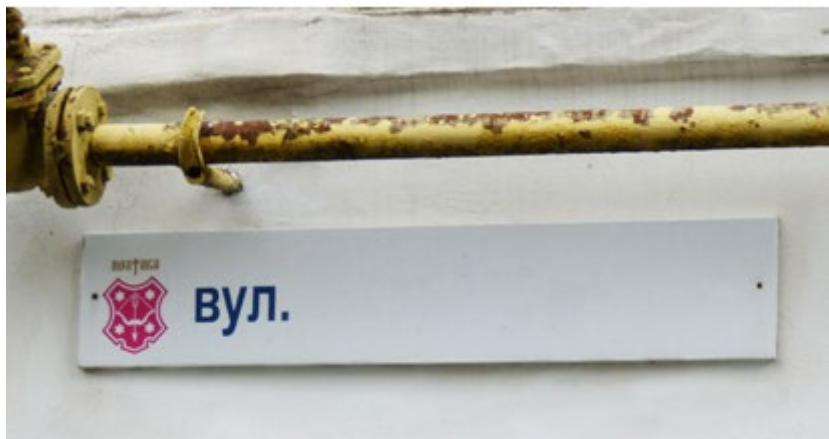

ЕКСПЕРТНА ГРУПА З «ДЕРУСИФІКАЦІЇ» ВИЗНАЧИЛА ОСТАТОЧНИЙ СПИСОК ДЛЯ ПЕРЕЙМЕНУВАННЯ ВУЛИЦЬ ПОЛТАВИ ТА ГОТОВА ПРЕЗЕНТУВАТИ ЙОГО МІСТУ

Історики і краєзнавці підготували пропозиції з перейменування 195 вулиць і провулків Полтави, але список не публікують на широкий загал, поки влада міста не визначиться сама

1 липня громадська експертна група краєзнавців закінчила укладання списку топонімів Полтавської громади, які підлягають перейменування в рамках «дерусифікації». У переліку ті самі 195 вулиць і провулків, про які говорилося раніше, але з уточненими назвами даними та пропозиціями щодо нових іменувань окремих із них. Про це повідомив один з учасників групи, краєзнавець Леонід Булава.

Експертну групу після виникнення жвавого обговорення необхідності перейменування «російських» назв у суспільстві зібрав автор-укладач сайту «[Історія Полтави](#)» Борис Тристанов. До неї увійшли полтавські краєзнавці та фахівці в різних галузях науки й освіти: історикиня Людмила Бабенко, географ Леонід Булава, архітекторка Оксана Белявська, археолог, філолог, бібліотекар, журналіст. Спільним рішенням групу назвали «Урбаноніми Полтави».

За основу експерти взяли список зі 195 топонімів, які Управління архітектури і містобудівництва Полтавського міськвиконкому мало у розробці. Також група звернулася до обласного і міського архівів — щоби уточнити дані про осіб, на честь яких відбулося перейменування. Зараз учасники очікують на ці матеріали.

Своїми попередніми напрацюваннями ініціативна група поділилася [під час першого засідання комісії](#), якій офіційно доручили займатися питаннями дерусифікації топонімів і пам'яток. Члени комісії підтримали пропозиції та дали «зелене світло» на роботу громадської групи.

У результаті експерти розділили топоніми, які підлягають перейменуванню на кілька груп.

1.1. Вулиці, в назвах яких є русизми або орфографічні помилки.

Таких фахівці нарахували 66, з яких 46 — у межах Полтави. З 46 урботопонімів Полтави запропонували українізувати 30. У 16 випадках пропонувався тільки один варіант, а в 14 — два і більше варіантів, із яких експерти запропонують офіційній комісії при міськраді обрати один. 12 назв потребують незначних змін — як правило, однієї букви, у 4-х випадках група зійшлася на тому, що потрібно залишити існуючі назви без змін.

Цю групу топонімів не планують виставляти на громадське обговорення. Після того, як її розгляне комісія, список передадуть міськвиконкому для уточнення і перейменування.

1.2. Назви, які потребують уточнення (імені персоналії).

Таких топонімів тільки у Полтаві нарахували 154. Для сіл Полтавської громади вивчення ще не проводили, оскільки багато з них названі на честь місцевих мешканців, відомості про яких знайти важко без участі людей із цих громад (або й неможливо знайти взагалі).

Близько половини існуючих назв елементів вулично-дорожньої мережі Полтави мають ім'я перед прізвищем особи, на честь якої вони названі, або вказівку на звання чи рід занять. Але інша половина назв мають тільки прізвище. Експерти вважають, що офіційні назви мають бути уніфіковані — мати ім'я, зокрема — загальновідомих осіб.

— *Особливо це важливо у випадках, коли тільки за прізвищем не можна ідентифікувати особу. Наприклад: вулиця Лисенка — на честь великого композитора, чи одіозного діяча сільськогосподарської науки? Вулиця Коцюбинського — на честь письменника, чи його сина-більшовика? — зазначив Леонід Булава.*

2. Вулиці, що містять топоніми Російської Федерації та держав — членів Організації договору про колективну безпеку, які підтримали російську агресію.

Таких назв у Полтавській громаді 13, з яких у самій Полтаві — 8. Зокрема, це пров. Московський, вул. Коломенська, вул. Челябінська тощо. Пропозиції на обговорення до перейменування цих топонімів, із варіантами, група узгодила. Імовірно, спочатку їх винесуть на обговорення для населення громади.

3. Назви вулиць від персоналій, яким пропонують повернути історичні назви або надати загальні назви, не пов'язані з іншими персоналіями чи подіями.

Члени групи вважають, що повернення Полтаві історичних топонімів, які сформувалися у XVII — на початку XX століття — одне із пріоритетних завдань їхньої роботи. Експерти підібрали 20 топонімів, названих на честь діячів радянського і царського часів, яким доцільно повернути історичні назви — не імперські та не пов'язані з комуністичною чи нацистською ідеологіями. Вони мають повернути на топонімічну мапу Полтави історичні назви районів і кутків міста, назви ярів, а також старі назви вулиць в історичній частині.

Серед таких, наприклад, вулиці Береківська, Міняйлівська, Браїлківська, Острівчанська, Німецька Колонія, Подільська, Нижня Колонія, Репалівський яр, Чамарин яр, Бабичів яр, Гончарна, Кам'яна, провулки Мазепинський, Миколаївський тощо.

4. Вулиці, які відсутні на місцевості й топографічних планах і запропоновані для анулювання.

Майже повністю Управління архітектури і містобудування уклало пропозиції щодо ліквідації назв вулиць і провулків, які існують лише на папері. Таких топонімів у Полтаві 17-18. 12 із них фактично відсутні, не мають жодного будинку, але вже чи не впродовж третини століття їх не знімають з обліку. 5-6 мають одне або два домоволодіння, які легко можуть отримати новий номер на сусідній вулиці. Значно важчим є пошук таких назв у селах.

Але найскладнішими в роботі громадської групи є блоки 5 і 6.

5. Вулиці, названі на честь діячів російської культури і науки.

Наразі група розглянула 60 таких назв. Цей етап роботи полягав у тому, щоб відібрати назви вулиць, рекомендованих для перейменування. Експерти не розглядали пропозиції щодо нових назв, хоча базу пропозицій і деякі неофіційні намітки вони вже мають.

Учасники групи сподівалися, що другий етап розпочнеться після того, як топонімічна комісія міськради затвердить перелік назв із прізвищами для перейменування. Втім, в останній момент вони дізналися, що координацію роботи з перейменувань передали КО «Інститут розвитку міста», діалог з якою поки не налагоджений.

6. Вулиці, названих на честь російських або радянських військових діячів, героїв війн, політиків чи історичних подій.

Група має орієнтовний перелік із 81 назви вулиць і провулків, але їх ще не встигли обговорити і затвердити рекомендації. Також не розглядалися пропозиції щодо нових назв для них.

Окрім того, група запропонувала основні критерії для відбору нових назв у пунктах 5 і 6:

- не перейменовувати передусім ті назви вулиць, які пов'язані з іменами людей, що народилися в Полтаві й на Полтавщині, тривалий час жили тут і здійснили тут подвиг (зокрема, в боротьбі з німецькими окупантами), а також є Героями Радянського Союзу;
- міняти назви вулиць на честь тих осіб, які не визначали право України на незалежність, паплюжили український народ, його мову і культуру;
- міняти назви вулиць на честь тих осіб, які допустили особисті злочини, чи здійснили злочинні дії проти українського народу при керівництві військами чи установами (тут можуть бути й деякі діячі українського походження);
- виконання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», яке не було доведено до кінця в 2016 році (тобто закінчення «декомунізації»).

Леонід Булава також підкреслив, що експертна група діє на волонтерських засадах, не вбачає в цій діяльності ексклюзивності, готова вести роз'яснювально-інформаційну роботу і співпрацювати з усіма установами і громадянами з метою українізації топонімічного простору Полтави.

Нагадаємо, що детальніше про деякі топоніми зі списку, а також пропозиції до перейменування краєзнавець, професор, у минулому — завідувач кафедри географії та краєзнавства ПНПУ імені В.Г.Короленка, Леонід Булава розповідав [у нашому матеріалі про «дерусифікацію» на Павлинках](#).

Окрім, власне, перейменування, цей процес [передбачає також демонтаж окремих пам'ятників](#) і пам'ятних знаків, обговорення якого поки триває. При цьому, окремі історики ставляться до цього неоднозначно. Наприклад, краєзнавець, письменник, автор сайту «[Полтава історична](#)» Сергій Бояренцев [засудив пропозиції щодо знесення Монумента Слави](#), але водночас підтримав ідеї щодо демонтажу пам'ятника Зигіну, який в реальності не мав відношення до звільнення Полтави.

Дарина СИНИЦЬКА, «Полтавщина»